

Az Aprószentek temet?je (Johan Huizinga)

2014 november 03. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
értékelve

Még nincs

Mérték

Sehol nem gy?lt össze annyi, a halálfélelem felidézésre hivatott megdöbbent? kép, mint az Aprószentek temet?jében, Párizsban. A vallásos iszonyodást kedvel? középkori lélek itt alaposan kivehette bel?le részét.

Az Aprószentek véres és siralmas mártírhalála különösen alkalmas volt rá, hogy nyers részvétet keltsen, ezt pedig a kor fölöttébb kedvelte. A XV. Században különös tiszteletben részesítették az aprószenteket; XI. Lajos egyszer „egy egész aprószentet” ajándékozott a templomnak kristálykoporsóban. Ez a temet? volt a legkedveltebb temetkezési hely. Egy párizsi püspök egy marék földet tétetett a sírjába az Aprószentek temet?jéb?l, ha már nem nyugodhatott ott. A temet?ben gazdag és szegény között nem volt különbség.

Úgysem pihentek ott sokáig; annyira zsúfolt volt a temet? (húsz egyházközségnek volt joga ide temetkezni), hogy rövid id?n belül újra ki kellett hantolni a sírokat, el kellett adni a sírköveket, hogy az újak is helyet kapjanak. Azt tartotta a néphit, hogy ebben a temet?ben a holttest kilenc hónap alatt csontig porlad. A koponyákat és csontokat csontkamrákban halmozták fel, amelyek három oldalról övezték a temet?t. Ezerszám hevertek a csontok, közszemlére téve, egyenl?séget prédikálva mindenkinek. Többek közt a nemes Boucicaut is hozzájárult a „szép csontkamrák” építéséhez. Az árkádok alatt a haláltánc képei és stanzái ékeskedtek. Jobb helyet nem is lehetett volna találni a vigyorgó halál majomszer? alakjának, aki pápát, császárt, szerzetest és bolondot egyaránt elhurcol. Berry hercege, aki szintén oda akart temetkezni, a templom f?kapuján kifaragtatta a három halott és három él? történetét. Száz évvel kés?bb a halál nagy szobra tette teljessé a temetkezési szimbólumok tárlatát; ma a Louvre-ban látható – egyébként ez minden, ami a temet?b?l megmaradt.

Ilyen volt az a hely, ahol a XV. századi párizsiak olyan vígan sétáltak, mint utódaik 1789-ben a Palais-Royalban. Nap mint nap sokan járkáltak fel és alá az árkádok alatt, nézték a képeket, olvasgatták az egyszer? verseket, amelyek közeled? végre figyelmeztették ?ket. A szünet nélkül folyó temetések és exhumálások dacára a temet? nyilvános sétatér, s?t találkahely. A csontkamrák el?tt boltokat nyitottak, az árkádok alatt prostituáltak kellették magukat. A templom egyik oldalába egy remeten?t falaztak be. A barátok idejöttek prédikálni, és innen indultak el a körmenetek. Egy gyerekekb?l álló körmenet (az Egy párizsi polgár naplója szerint 12500-an voltak) a temet?ben gyülekezett, innen vitték gyertyával a kezükben az egyik aprószentet a Notre-Dame-ba, majd visszahozták a temet?be. Még ünnepi lakomákat is rendeztek itt, annyira hozzászoktak az iszonyathoz.

Minthogy a középkorban arra törekedtek, hogy a halállal összefügg? dolgoknak látható képet adjanak, elhanyagoltak minden olyan mozzanatot, ami közvetlen ábrázolásra nem volt alkalmas. Így állandóan a halál nyersebb képzetei – és csak ezek – éltek a köztudatban. A macabre vízióból hiányzik a gyöngédség és vigasztalás érzelme, az elégikus hang. Nem elköltözött szeretteik távollétét siratják, saját haláluktól reszketnek, ezt tartják minden rossz legrosszabbikának. A „vigasztaló halál” képzete, az óhajtott végs? nyugalom, a szenvedések vége, a bevégzett vagy csonkán maradt életm? a kor gyászérzésében nem játszik szerepet. A középkori lélek nem ismerte „a fájdalom isteni mélységét”, helyesebben csak Krisztus kínszenvedésével kapcsolatban ismerte.

Ezekben a sötét halálsiralmakban rendkívül ritka az igazi gyöngéd hang; de ha gyermekek haláláról van szó, mégsem hiányzik teljesen. Martial d’Auvergne az asszonyok haláltáncáról írt költeményében e szavakat adja egy kislány szájába, akit a halál anyjától ragad el: „Jól vigyázz babáimra, játékaimra és szép ruhámra!” De ezt a

megható hangot csak néha halljuk. Oly keveset tudott a kor irodalma a gyermekekr?l! Mikor Antoine de la Salle Madame du Fresne vigasztalása (Le reconfort de Madame du Fresne) cím? m?vében egy anyát szeretne felderíteni, aki elvesztette tizenkét éves kisfiát, semmi jobb nem jut eszébe, minthogy egy még kegyetlenebb veszteségre hivatkozik: egy kisfiú szívszorító esetére, akit túszként vittek el, és aztán kivégeztek. A bánat ellen egyetlen orvossága van: tartózkodjunk minden földi vonzalomtól! Tudálékos és száraz vigasztalás! De La Salle elmond még egy rövid történetet: annak a mesének egyik változatát, amely szerint a halott gyermek visszajön a sírból, és arra kéri anyját, ne sírjon, mert különben nem szárad meg a halotti leple. És íme, ebb?l az egyszer? történetb?l – ezt sem ? maga találta ki – hirtelen költ?i gyengédség és jóságos bölcsesség csendül ki, amit hasztalan kerestünk annyi más hang között; azok csak a memento morit ismételgették különböz? változatokban. A népmese és a népdal alighanem ebben a korban is sok olyan érzést fejezett ki, amelyet a magasabb irodalom nem ismert.

A korszak egyházi és világi irodalma számára csak a két széls?ség létezett: panaszolták, milyen rövid a földi dics?ség, és örvendtek a lélek üdvösségén. Mindaz, ami közte van – részvét, lemondás, vágy és vigasztalás – nem jutott szóhoz, s?t szinte teljesen elveszett a csúf és fenyeget? halál túlhangsúlyozott és fölöttébb élénk ábrázolása mögött. A csontvázak és férgek egymásra halmozott képeibe belefásul az ?szinte érzelem.

*

(Johan Huizinga: A középkor alkonya. Európa, 1979. 147-150.)

Írta: dobray - http://mandiner.blog.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!
www.flagmagazin.hu]]>

Ajánló